

LIBERTATEA

ABONAMENTUL: „Libertatea”, „Foaia Interesantă” și „Plugarul Luminat” — 100 Lei pe an, 50 Lei pe 1/2 an, 25 Lei pe 1/4 de an.

Pentru țărani: preoți, învățători, mici meseriași și mici negustori: 60 Lei pe an, 30 Lei pe 1/2 an, 15 Lei pe 1/4 de an.

Pentru Iugoslavia și Cehoslovacia 120 Lei pe an. — Pentru America 150 Lei (abia 75 cenți) pe an, trimiși prin cec de bancă foii la Orăștie

Redacția în Orăștie (Trans.) | Foaie pentru paper. | Director: Pr. IOAN MOȚA | Apare în fiecare Jui | Administrația în Orăștie (Trans.)

Unele — altele.

Medalia „Mihai Viteazul”

Adus pân'acum purtătorilor ei numai o cinste mare. Unde vezi pe cineva cu medalia aceasta, știi că stai în fața cu un adevărat erou! Căci nu s'a dat nimănui decât pentru o faptă deosebită de bravă în luptă cu dușmanul, în foc. Numai vrednicia și curajul personal al ofițerului, mărturisită și de cel mai mic și de cel mai mare, i-au dat putința să câștige aceasta, cea mai înaltă medalie de război. Duce-mă mai marii spuneau că ofițerul care a fost foarte brav, — e un întrebare și camarazii lui cari au fost de față la acele lupte, și și soldații de sub mâna lui, și se cerea o sută de soldați să mărturisască de bravura lui, ca să poată avea medalia. La ea s'a putut atinge numai foarte cu greu. De aceea nici nu sunt decât vre-o 300 ofițeri în toată țara, cari au această medalie. M. S. Regele chema acești Cavaleri ai ordinului „Mihai Viteazul” în fiecare an o dată la o cină la Palat. Cinste mare pentru ei, — dar atât.

Acum guvernul, la propunerea ministrului de război, vine cu o lege, prin care va face și un frumos material acestor viteji.

S'a zis: Cum am dat pământ aproape la toți soldații cari au fost în război, — să facem un dar și acestor bravi între bravi. Și li-se da câte-o moșioară de 25 hectare (vre-o 45 jugăre) și loc de casă care oraș vor dori ei a se așeza. Se vor da și lemne de zidit casa, o răsplată, ca un fel de penzie, 2000 Lei pe lună, cât vor trăi. Alte favoruri mai mărunte. La moarte vor fi înmormântați toți în „Mauzoleu Național” (un fel de Criptă sărbătorească a țării) care va zidi anume pentru așezarea mintelor lor în acel Mauzoleu. Acela va fi condusă tinerimea din zilele noastre de oameni, ca să vadă cum se cinstește pomenirea vitejilor apărători ai patriei. La toată întâmplarea e un lucru foarte și un semn, că țara nu uită cel-ce se poartă foarte brav în luptă cu dușmanul, întru apărarea ei.

Răsplata Celui mai vrednic.

Dar de dăm, chiar prin cele mai sus, cinstea noastră viitorului nostru de pe front. — ar fi o răsplată să nu se arate cât de

timpuriu cea mai mare mulțămintă a neamului, față de Acol, care a fost Capul oștirii care a arătat așa viteji frumoși ca cei decorați cu „Mihai Viteazul”, — Maestășii Sale Regelui nostru Ferdinand.

Și ne bucurăm că acest lucru se pregătește:

În orașul de hotar Oradea-Mare se pregătesc lucrurile, ca Piața Unirii să fie prefăcută într'un minunat „Parc” (grădină cu verdețură, copaci și flori) având în mijloc Statuia (chipul vărsat în bronz) a M. S. Regelui Ferdinand.

E un plan foarte frumos, care va fi dus în deplinire în luna Mai anul viitor.

Azi în acea piață e statuia Regelui ungar Sf. Ladislau. Această statuă va fi înlăturată de aci și mutată în fața bisericii papistașe, a cărei sfânt este.

Sărbările de sărbătorire Statuei Regelui nostru la Oradea, au să fie de foarte mare însemnătate pentru întărirea credinței poporului nostru în viitorul acestei țări. Chipul regelui ce a unit toate țările românești într'una, așezat aci, aproape de hotar, va face pe fiecare Român să se simță și mai bine păzit, și mai bine asigurată de ori-ce pornire vrășmașă din afară!

Ce nu place ungarilor?

În hotărârile guvernului față de școlile lor.

Arătam în numărul trecut că până și femeile maghiare au plecat cu „plângere la împărat”, ele la crăiasa, pentru-că prea s'ar simți nedreptățite prin măsurile luate de guvern față de școlile lor. Ca cetitorii noștri buni să poată ei înșiși judeca, de a strâns guvernul pe țara șuruburile față de cetățenii maghiari, arătam aci acele hotărâri:

În școlile primare (poporale, începătoare) confesionale, se cere să învețe 1 clas pe zi și limba română în clasa I și II, — iar în clasa III și IV câte 2 clasuri pe zi. Incolo tot ungurește. E asta prea mult?

Învățătorii lor să dea un examen, că au învățat în 5 ani, decând e aici țara Românească, atâta românește, cât să poată învăța și pe copii.

Istoria și geografia țării s'o învețe în românește.

Dascăli să fie cetățeni români (nu așăzători aduși din Ungaria) și să aibă învățătura ce se cere și celor români (nu flece șustâr făcut deascăl ungar)

Pentru Licee (gimnazii) și alte școli medii: Limba statului să se învețe românește, iar în cl. IV și VIII. Istoria, geografia și constituția patriei tot românește.

Școlile confesionale (bisericești) să-și crească numai pe copiii credincioșilor lor, (nu să adune în ele și pe jidani și pe ori-ce legi, dacă acelea sunt potrivnice școlilor românești!)

Elevii particulari (privatiștii) nu pot face examene decât la Liceele de stat.

Să nu se mai primească în Licee (școli cu băleți mari) feciorii cu fetele la un loc.

Toți profesorii să dea un examen de limba română.

Ce-o fi în aceasta „prea mult”, de tipă așa și ungueroaicele, nu numai bărbaii lor? Ar vrea ca statul să-i lase să facă o mică Ungarie din fiecare școală a lor din România?

Știri politice

Inima politicii slave, mutată la Praga.

De sute de ani, inima și creierul politicii slave, era la Petrograd. Acolo se plănuia, de-acolo se cărmuia.

Acum, că Rusia a căzut ca o muere beată într'un șanț de drum, — până ce se va scula ea din șanț, conducerea politicii slave se pare a-și fi aflat alt pat cald, cuib bine primitor, — la Praga (Boemia sau Cehoslovacia de azi).

Guvernul ceh a primit cu bine pe refugiații învățați ruși și pentru ca tineretul rus care acasă n'a mai putut sta în iadul ce-i acolo, să nu rămână fără învățătură, Praga a deschis două Universități pentru Ruși, fiindcă ei țin de două tabere politice. Ca să nu se certe în școală, le-a făcut Universități deosebite.

Când Rusia se va trezi din beția în care a căzut gustând prea mult și prea prosteste din paharele otrăvite ale Jidanilor, cari le îmbiau băuturi amestecate, — ea va fi foarte mulțămitoare Bohemiei pentru căldura cu care a primit și adăpostit pe fiii ei în zilele pribegiei lor.

Năzuința slavă de a se face stăpână până cam la jumătatea Europei, n'a adormit! Se vede și din alte semne:

Solii de Yugoslavi cercetează pe Cehi la Praga și solii de Cehi pe Sirbi la Belgrad. Mai apoi o solie de Cehi și Sirbi, a mers la Varșovia, în Polonia, să caute legături nouă și să întărească pe cele vechi, ale acestei „surori slave” față de celelalte surori mai din jos.

Primejdia slavă nu e moartă, ea e numai adormită prin beția în care a căzut Rusia pe o vreme oarecare.

Glasul unui suflet curat.

Preotul Vasile Popovici din Sitittelec (jud. Bihor) citind despre cartea tipărită de noi: „Protocoloalele înțelepților Sionului”, și-a cumpărat-o și dă și a citit-o, și a pățit ce am pățit aproape toți câți am citit acea carte: a rămas îngrozit de primejdioasa stare în care se află azi popoarele creștine, prinse în puternica și înveninată pânză de paiangen făcută din fire de oțel ce nu se pot rupe, țesută în jurul lor și peste trupul lor, de uriașul paiangen cu mii de picioare, lungi de cuprind tot globul, care este: poporul evreesc, cel al cărui cap este acolo, în Sfatul înțelepților săi, cari plănuiesc și diriguiesc totul! Până n'al citit această carte, într'adevăr nu vezi mărimea primejdiei, fiindcă nu cunoști mărimea planului lor de a ne lega de mâni și de picioare.

Scritorul acestor știri, decând am citit această carte, am ca ori-când mai mare îngrijorare de viitorul neamului nostru și nu arareori sunt aproape desnădăjduit, că oare nu e prea târziu că abia acum ne trezim a înțelege primejdia ce ne amenință, și mai putea-o vom înlătura ori ba?

Fratele preot Popovici spune, cu fără a fi citit această carte, nici nu poți fi bun politician român, nici bun slujbaş al țării și al neamului! Abia după ce ai citit-o, înțelegi câte datorințe de apărare ai, împotriva acelei primejdii!

Iată ce ne scrie părintele:

Cinci, 26 Nov. 1928.

Die Redactor! Din multele ce am citit în prețioasa noastră foaie „Libertatea”, am aflat și de cartea „Protocoloalele înțelepților Sionului”. Am trimis îndată banii pentru ea, și mi-a venit și m'am pus pe cititul ei. La multe capitole ale ei, am fost în stare

a mi lăsa mâncarea, ca să nu întreprind cetirea.

Sunt preot. și cu politica nu m'am prea ocupat, dar cetind această carte, am simțit că trebuie să mă fac și slujitor al politicii de apărare a neamului și a bisericii mele, — căci această carte mi-a deschis ochii minții, prin ea mi s'a pus înaintea sufletului harta (mapa) politicii lumii, și mi-am înțeles mai adânc datorința mea de preot și de membru al statului din care fac parte.

Fără de învățatura pe care o poate scoate ori-cine din „Protocoalele Înțelepților Sionului“ nu poate fi nimenea bun politician, nici bun slujbaş al statului ori a bisericii, căci abia știind ce plănuiește puternicul și vicleanul neam evreesc împotriva noastră, va înțelege că el ce chemare are în politica țării sau în slujba ce o poartă!

De aceea statul meu este, ca toți acei frați români cărturari, cari nutresc în sufletul lor o schintec de dragoste pentru acest neam al nostru, cari doresc a da o mână de ajutor la consolidarea (întărirea) prea iubitei noastre țări — a statului nostru, pe care îl văd împins spre prăpastia pelrei cu ajutorul nostru cel dat fără voe, — să cetească aceste „Protocoale“, care îl vor deschide ochii, pe ce drum să pornească dacă e să avem capăt bun!

Maril politicieni ai statului cari au în mână cârma țării, de-ar ținea samă de învățăturile ce li-le dă această carte, ar putea încă la vreme să pună stavilă alunecării noastre pe povârniș. De ar citi-o domnil Prefecți, subprefecți, pretori, slujbașii toți, mari și mici, o, cu cât altfel ar înțelege să se poarte cu Românul și cu Jidanul, ce le calcă gragul...

Poporul va înțelege rostul cărții din tâlcuirea ei pe înțelesul tuturor, care se face prin foaia noastră populară „Libertatea“, care bun gând a avut când s'a apucat de această tâlcuire.

Vasile Popovici
Preot. ort. român.

Din alte țări.

Din Germania.

Decând și-a pus în cap să nu plătească despăgubirile de război la care a fost osândită, — Germania și-a schimbat 3 guverne (în 2 ani). Cel dintâi, în frunte a Cuno, era strâșnic, se încăpățină. Atunci Franța a intrat în ținutul Ruhr, cămara de bogăție în cărbuni și fer, a Germaniei. Cuno a spus lucrătorilor: „Nu lucrați, vă plătim noi, dar nu lucrați sub Francezi“. — Și Germania a plătit lucrătorii cam un an de zile, și asta l-a pricinuit așa cheltueli uriașe, încât cu acelea putea plăti cinstit rata despăgubirilor pe doi ani de zile. N'a plătit, Franța își scoate partea prin ce duce din Ruhr. Iar banul Germaniei dus la fund..

Așa bate. Dzeu pe cei-ce umblă cu gând rău de a-și înșela pe cel din jurul său. Dăm mai jos o pildă:

Prețul unei foi în Germania. Că la ce scădere a ajuns banul azi în Germania, ne arată și prețul de vânzare al foilor. Un număr din ziarul socialist „Vorwärts“ (înaltel) se plătea săptămâna trecută

cu 150 miliarde Mărci (sau 150 de mii de milioane), iar „Berliner Tagblatt“ cu 200 miliarde, un singur număr. Dacă un kilogram de pâne va fi numai de 5 ori cât numărul unei foi, socotiți cât costă acolo un kilogram de pâne?

Se deschid inimile.

Studentii din București păreau a se fi obosit mai curând decât ceilalți, în lupta ce începuseră împotriva primejdiei evrești. După-ce în toamnă li-s'a dat voe a-și face, cari pot, examenele pierdute la sfârșitul anului trecut, — ei s'au întors liniștiți la examene. — Dar după-ce peste acest gând greu au trecut, — ei se întoc cu sufletele lor spre colegii lor închiși la Văcărești, cari au ajuns a suferi neplăcerile arestului în lupta pentru cauza tuturor studenților.

Știindu-o aceasta și pentru a le arăta că — nu i-au uitat și nu-i vor uita, nici de ei se vor lăpăda, studenții din București au început a ținea calea colegilor lor arestați atunci când află că sunt scoși și duși la tribunal spre ascultare. Pur-tând flori în mâni, au aruncat val de flori asupra lor în automobilele ce-i primeau la poarta tribunalului ca, să-i ducă înapoi, ori la ușa arestului.

Săptămâna trecută, Mercuri spre seară, știind iară că arestații sunt duși la tribunal și vor sosi acum seara acasă, vre-o 300 de studenți au mers pe la clasul 5 afară la poarta arestului Văcărești și au stat acolo până ce colegii lor au sosit. Și i-au primit cu caldă arătare de dragoste, cântând cântări patriotice înălțătoare și aruncând spre ei flori, până ce porțile temniței s'au închis după ei. — Ingrijesc și altfel de ei trimițându-le bani și hrane, pe cari le adună dela inimile bune. Și sunt multe inimi bune cari privesc cu nădejde la această tinerime și la zbaterele ei, cele pentru binele de obște făcute.

Ziarul „Vestul României“ din Oradea Mare scrie în numărul său dela 30 Nov. un frumos articolu despre „Studenți“, gândindu-se la toți studenții entuziaști (plini de însufiețire), și negreșit în întâia linie la cei mai notorși între ei, cămă sunt cei arestați, — și cere ca însufiețirea bunilor tineri universitari să fie cultivată cu mână gingașă, cum cultivi (ingrijesti și ajuți să crească) o floare! Căci neamul fără o tinerime însufiețită, e ca un pom fără flori... Pomul fără flori nu dă roadă, în însufiețirea tinerimei stă rodul de mâne...

Pentru frumuseța lui, vom da și noi într'un număr viitor acest articolu pentru cetitorii noștri.

Un Cămin ce nu-l pot avea studenții.

Studenții români dela Universitatea din Cluj, neputându-și găsi cuartire — că deregătorile nu le s'au arătat, — au tot strigat la guvern: Fă-ne Cămine studențești (Case de adăpost), că suntem mulți însătați de carte și nu putem sta în Cluj să învățăm, din lipsa de cuartire!

Guvernul a și cumpărat, de vre-o 2 ani, o casă mare în Cluj, pe care s'o prefacă în Cămin, putând da adăpost la vre-o 300 studenți din cei mai lipsiți. Dar casa nici până azi nu e prefăcută în Cămin. De ce? Ci-că n'au unde mută pe locuitorii din ea, (între cari sunt destul Jidani), și așa n'o pot da studenților!

Sfatul Ministrilor a hotărât și el mai în vară, golirea acelei case, pentru a o da în toamna asta studenților. Locuitorii ei au recurat la Tribunal, și Tribunalul din Cluj a spus: Nu ieșiți! N'avem unde vă mută. Stați acolo. Guvernul n'are drept a vă da afară...

Și așa studenții au rămas și mai departe fără casa, pe care statul a plătit-o ca să fie a lor, și o locuesc căți chemați și nechemăți toți.

Ei bine, credeți că, dacă cei în drept voi au cu tot dinadinsul, nu puteau da afară pe locuitorii din Casa Studenților? Ași! S'o spună ei asta copiilor. Iaca le spunem noi cum o puteau face:

În Cluj locuesc, fără drept, cel puțin 5.000 de streini, cei mai mulți evrei, veniți de peste hotare și cari, cu „istefimea“ lor, și-au știut câștiga cuartir mai lute ce un colonel ori maior român. Ei, bine, dacă cei în drept aveau adevărată durere pentru cererile drepte ale tinerimei noastre doritoare de carte, — îi eră oare așa de greu să trimită la vetrele lor cel puțin atâta din străinii ce stau fără de lege în Cluj, câți eră de lipsă pentru a așeza în locuințele finite de ei, pe locuitorii din casa studenților? Așa casa se deșertă, se putea prefacă și se putea da chemării ei.

Dar — nu s'a făcut nimic. Cei ce stau pe nedrept în casă, își răd în pumni de supărarea și de zbaterea studenților, iar aceștia sunt luați în pleazna biciului de guvern, că de ce nu tac, de ce tot strigă după dreptul lor!

Acum ci-că o comisie s'a apucat de căutarea celor ce stau pe nedrept în Cluj. E vorba că în săptămâna asta vor porunci la 300 de inși să plece. În altă săptămână poate la alți 300. Dar — nu vor pleca. Vor ști aceia cum să se învîrtească, pentru a fi lăsați pe loc... Iar în locul celor ce vor pleca, vor fi lăsați să între alți ocrotiți a celor tari și mari, nu vor fi trimiși cei din casa studenților. Iar studenții vor rămânea tot așa fără a-cea casă.

Grozavă lipsă de simțire!

Hotarul în Bănat între noi și Yugoslavia.

Folle din București vestesc, că înțelegerea între România și Yugoslavia (Sârbia), privitor la linia de hotar în Bănat, a fost sfârșită și linia stabilită în amănunte, așa că se pot pune stălpul de hotar.

În ședința (adunarea la sfat) a solilor celor două țări, ținută la 19 Nov. s'a încheiat procesul verbal (protocolul) asupra acestei înțelegeri. În temelul înțelegerii aceleia România trece Sârbiei 2 comune din Bănatul românesc, anume comunele Mogoș și Părdani, — având a primi în schimb dela Sirbi Jombolea și câteva comune de mai puțină înșământate, schimbată de mai înainte.

Acum se vedem, ce-am câștigat și ce-am pierdut?

Jombolea e un oraș cu vre-o 14.000 locuitori, partea cea mai mare Șvabi, restul unguri, iar Români foarte puțini, doar 200—300.

Și am dat noi Sârbilor comunele.

Modoș, cu 5000 locuitori, între cari ca 100 Români, ceilalți șvabi, unguri și Evrei; și

Părdani, cu vre-o 4000 loc. Șvabi și unguri.

Așadar dăm 2 comune cu vr-o 9—10.000 locuitori, între cari Români deloc, — și primim un oraș foarte strein.

În Jombolea sunt fabrici frumoase, una de țiglă cunoscută, zisă „Bohn“. Dar foile scriu că proprietarii lor le-au stricat aproape de tot acele fabrici și au mutat mașinile cele mai de frunte în ținutul Sârbiei, în alte orașe unde poartă lucră, — ca semn că nu vor să treacă cu ele în România, că e mai bine în Sârbia... Adevărul e altul. Sârbii sunt foarte lacomi și răi, ei au silit pe stăpâni fabricelor să-și mute mașinile, ca „de bună voe“, — așa cum au făcut-o și cu multe fabrici din Timișoara, când au văzut că trebuie să plece de acolo.

SCRISORI.

Nemulțumiri.

Bichigi, 1 Dec. 1922

Die Redactor! Binevoji da loc plângerii noastre asupra lului cum se face împărțirea mântului pe Valea-Begheului (Bănat). Noi cei din comunele Bichigi și Povergina am cerut Comitei de expropriere dela judecătorie, să ne dea loc de pășună, că n'avem aproape defel. Și comisia, sub președinția dlui judecător de ocol Spirescu, om drept și cu simțire pentru nevoile poporului, a hotărât să ni se dea comunei Bichigi 100 jugăre din pădurea eriarului (statului) și 90 jugăre din pădurea comunală, pe cari să prefacem în pășune.

Ne-am bucurat că ni s'a dat dar am văzut că e mult prea puțin față de trebuințele comunei. De aceea am recurat la Comitetul Agrar Județan, ca să ne dea mai mult.

Și ce să vezi? În comitetul Agrar s'a ridicat d. director silvic Câmpeanu, și și-a dus doi advocați al statului, ca să fie împotriva noastră, — și aci, la instanța a doua, nu să ne mărească porțile de pășune dată de instanța întâi dar — ne-au luat'o napoli pe aceea! Că au spus că în „rețetă“ oamenii au stricat o parte din pădure și acum, dumneavoastră bagseama ca pedeapsă pentru un micșor din o vreme tulbură, nu să mai dau azi ceace legea le poruncește, când e la împlinirea unei legi ca cea agrară! Se vede că acești domni se simt chemați a pedepsi poporul, nu a-l face mulțumit...

Nu credem că d. Ministru al agriculturii știe despre astfel de purtare față de popor a celor încredințați cu îndeplinirea legii agrare. De n'o știe, s'o știe, și rugăm să întrevie și să ne facă

teptate, să nu ne lase pe mâna acestor „pedepsitori” de popor, — nu duce la bine!

Din popor,

Din Caraș-Severin.

larna e aci, și crivățul e pe la creștri. — Noi trăim în mijlocul odrului și ducem mare lipsă de lemne! — E dureros că avem înduri seculare, și lemnele să ne vie de scumpel. Dar ce e mai trist mai dureros, e că lemnele zac putrezesc prin pădure — și lăsate mai bine să putrezească, decât să ni-le dee, nouă sătenilor, și nu preț mai omenesc.

Am scris aceste șire și adevesc la fața locului, că în hotarele comunelor Surducul-mic, Furtușea, Hauzești și Giamna-montană (Băni) sunt păduri seculare, și se află lemne căzute de furtuni și bălănețe, așa că locuitorii acelor comune pe lângă o taxă potrivită anuală, și-ar putea aduce frânturi și tăbăcături, ca să aibă lemne, fără ca să taie de cele verzi.

Așa s'ar cruța pădurea cea deosebită, numai să fie o bună voință autorităților. Dar — nu o vedem. — Nu își înțeleg deregătorile noastre postul în mijlocul poporului.

Un sătean.

Pe aiurea și pe la noi.

Alegerile în Anglia.

— Vorbitorii ascultați în 2-3 locuri de-odată. In Anglia se fac zilele astea alegeri de deputați. Capii feluritelor partide aleargă prin țară vorbind alegătorilor din orașele cu mai multe fabrici, și cercând a câștiga inima mulțimii de lucrători pentru partidul lor. De cumpărări de suflete și de siluiri a voinței sau de înclinare a alegătorilor, nici nu poate vorbi.

Lloyd George, fostul întâi ministru merge cu automobilul din loc în loc, dar dacă îl vine cerere într'un loc mai îndepărtat ca să meargă acolo, urcă pe avion (mașina de zburat) și cu aceea îndată se acolo unde a fost poftit.

Dar fiindcă alegătorii ar dori ca să audă toți pe capii politici, — azi în Anglia se folosește mașinăria zisă „microfon”, cu ajutorul căreia faci de se aude în alt oraș, într'o sală întreagă, aceea ce tu vorbești aici. Așa pe când Lloyd George vorbea într'un oraș la 3000 de partizani, el era ascultat și auzit în alt oraș de alte 2000 de oameni, prin mijlocirea microfonului (un fel de telefon fără fir, fără sârmă).

Alți capi politici se folosesc la fel de aceste mașinării, așa că alegătorii din țară aud de-adreptul din gura capilor ce au de spus, fără a-i vedea, fără a-i avea între ei!

Mai mult. Într'un oraș erau adunați 8000 de oameni să asculte pe Lloyd George. Ca să te audă 8000 de oameni ar trebui să ai plămânille unui fiăcău de 25 ani cu pept de taur, — iar Lloyd George e bătrân de vre-o 70 de ani, care nu mai poate zbiera cât să-l audă întreaga lume. Ei, bine, iateți englezi s'au știut ajuta și aci: au pus în lucrare ceva aparate (mașinării) de sporire de creștere, a glasului. Vorba spusă de el cu glas obiectiv, se făcea tot mai tare cu cât mergea mai departe, așa că-l auzeau desăvârșit de bine și cei mai depărtați, și cei din apropiere!

— In Craydon este o stație de

avioane (mașini de zburat), unde zeci de mașini stau gata de zbor, încărcate cu pachete de tot felul de tipărituri și cărți lămuritoare, scrise anume pentru alegători. Dacă colo ori colo se simte nevoia de a împărți astfel de broșuri (cărțile) printre alegători, pentru a-i lămuri despre ceva, — se dă o cerere prin telefon și o mașină pleacă îndată încărcată cu broșuri, și într'un clas două ele sunt la fața locului și se aruncă printre alegători. Nu să aștepte ca la noi, să le dai azi la postă, mâne să plece, pe drum să se rătăcească și să ajungă la locul lor chiar după alegere..

Puținele ce arătarăm din felul cum se dau luptele în alegeri în Anglia, — ne arată cu cât altfel e viața într'un stat înaintat în cultură până la gradul la care se află Anglia.

Ce fac neamurile lui Marmorosch-Blank?

— In Cluj poliția a arestat pe jupun Iosef Samuel, care locuia, mă rog, nu la vre-o parte de laturi (mahala) a orașului ci în frunte, în Piața Unirii. — S'a dovedit anume despre el, că a vândut peste 30 de diplome false (mincinoase) de „baccalaureat” (maturitate, de terminare a învățaturii în Liceu și bun de trecut la Universitate). Le făcuse ca date de Liceul unguresc din Dobrișin și cu ajutorul lor a înscris în 1919—20 la Universitatea din Cluj 30 de oameni (jidani și unguri) fără nici o știință, cari totuși să ajungă „domni” mari, învățați. Luase câte 15.000 dela unu pe „diploma” lui. Abia acum s'a descoperit mișelia. O să-și ia plata.

Gazeta „Satu-Mare” din Sătmăre, spune, că un învățător român dela școala de stat de acolo, a pedepsit pe un școlar jidan pentru purtări rele.

A doua zi tatăl școlarului, jupan Mozeș Iakab (vezi și Jidan și ungur patriot) s'a dus la școală, a intrat în clasă, și în fața tuturor școlărilor a luat la bătae pe învățător, pentru că s'a atins de pulul său de jidan!

A trebuit să vină într'ajutor cetalați învățători, alarmați de țipetele elevilor, să scoată pe colegul lor din mâinile jidanului furios.

Nu-i așa că-i frumos și-i dovedă cât ne au de dragi? Să-i băgăm în sân, nu altceva!..

Ne-mai pomenit.

Jidanii vor să ducă pe Români sclavi în Palestina!

Cetm în foaia „Poporul Românesc” din Șoșdea (Bănat), că prii tre țărani români de-acolo jidanii au răspândit zvoana, că de vor să meargă la Palestina ca muncitori, și așa plată în bani englezești, că fac 2—3000 Lei la zi!.. Și ce că se află țărani ușori de minte, gata să plece. Umbra să-și scoată numai „dreptățile”.

Și nu se gândesc, nenorociți, că unde s'ar duce: într'o țară locuită de Arabi, unde Jidanii sunt abia doar 15 la sută, și că Arabii nu pot suferi pe Jidani și tot așa nu vor suferi pe cei pe care Jidanii îi vor duce acolo, ca sclavi ai lor..

Și nu se gândesc ce înșelăciune mare se ascunde sub momeala asta de a duce pe Români acolo. Dacă i plată așa de bună, de ce nu merg ei, Jidanii, la ea? Care Jidan face

aici 3000 de lei la zi, ca să nu primească a merge el acolo la așa de bun „ghîșeft”?

Dar — așa vor ei să aibă sclavi (robi) pe creștini și acolo în Palestina lor, unde când îți vei deschide gura, el să îți-o astupe că: „aici nu ești în Rumunia ta!”

Vai de cel cu cap așa de stricat, că ar fi gata a se duce.

NOUȚĂȚI

1 Decembrie la Orăștie a fost sărbat în chip plin de vrednicie. Inainte de prânz societățile și școlile adunate în piață, an mers în ordine frumoasă la bisericile române unde au ascultat rugăciunile de mulțămintă aduse Domnului pentru că ne-a învrednicit a trăi istorica zi, cea mai mare în istoria poporului nostru românesc din Ardeal. Preoții au rostit vorbiri potrivite. Orașul împodobit cu steaguri. In preseară a fost retragere cu torțe și muzică.

Iar seara de 1 Dec. a avut loc o serată artistică, cu un program foarte bogat și reușit peste toate așteptările. Cele 2 puncte de cor, cântate unul de Reuniunea Meseșianșilor, altui de Corul Liceului, au fost la culme; doamna Lienerht — Vasilca tot așa de bravă în cântările dsale cum o cunoaștem de ani de zile; Vorbirea sărbătorească a dlui Director al Liceului, Aron Demian a fost plină de duh și de adevăr, slăvind tot ce este împreunat de pomenirea măreței zile, dar zbiciuind cu multă dreptate ameteala ce ne-a cuprins abia, după 5 ani dela unire, duhul de vrajbă ce ne stăpânește venindu-ne ca o suflare ce înghiață sufletele, dela cluburile politice ale partidelor, și multe adevăruri spunând încă. — Declamarea poeziei „Vedenie” și jocul „Hora Unirii” executate de elevele școlii primare, au fost minunate. — Într'un adăpost, scenă din război, jucată de un grup de soldați a fost o surprindere foarte plăcută prin felul desăvârșit cum s'a jucat. — Muzica militară a executat 2 puncte cu precizie și artă. — Elevele Școlii medii au predat plin de efect „Poemul Unirii”. Jocul de Călușeri a voinicilor membri ai „Clubului Tărănesc” din loc, a plăcut foarte, fiind jucat admirabil și fără greș; — toți și toate au fost la locul lor. A fost o fericită înfrățire a civililor cu armata, și a tuturor păturilor sociale între ele! Publicul a simțit că va găsi aci ceva ce-l va mulțumi pedepplin, căci a venit în număr ne-mai văzut de mare: nu mai puteai ieși și intra în sală, mulți au rămas pe dinafară. S'au încasat vre-o 12000 Lei.

Se caută Director la „Ardeleana”. In ziarele din Cluj vedem publicat concursul băncii „Ardeleana” din

Farmacia Vlad

din Orăștie, Piața Prințul Carol (lângă Liceul A. Vlaicu), condusă azi de proprietarul însuși, Virgil Vlad, — atrage luarea aminte a onoratului public din loc și jur asupra faptului, că s'a arangeat de nou, complet, fiind bogat înzestrată în afară de articli de farmacie (apotecă), și cu tot felul de pansamente (de legat), cu parfumerie, articli de gumă, săpunuri fine, etc.

(992) 1—30

Dentist Dr. S. Salomon — da consultaj în ORĂȘTIE Pșile Aurel Vlaicu 7 (la colț deasupra prăvălii Ioan Rob). — Plombe. — Acoperire de dinți fără durere — Regimul de dinți. Pansare de dentură. (953) 8—10

loc, pentru postul de Director. Cererile se înaintează până la 20 Dec.

„Calendarul Național” pe 1924

e gata și s'a început trimiterea lui. E frumos ca în toți anii din trecut. Prețul unui exemplar trimis franco (posta plătită de noi) e 7 Lei, dar cel ce vrea să fie sigur că nu i-se perde pe postă, să adauge 2 Lei, ca să-i meargă recomandat (așadar recomandat e cu 9 Lei).

Cel ce cumpără cel puțin 6 exemplare, le plătește cu numai 6 Lei unul și-i merge pachetul recomandat, ca să nu i-se peardă pe postă.

Dați adresa foarte curată, fără greș: numele, comuna, posta din urmă și județul.

Despre Serata Ziariștilor dată la noi în Orăștie, la 25 Nov., ziarele din Cluj scriu cu drag și arată ce bine au fost primiți ziariștii în orașul nostru. Raportorii lor scriu cu mulțumită, de bunăvoința doamnei S. Coșvin care a acompaniat cu istețime la pian pe cântărețul de Operă dl Marcu și de ostenelele dnei Ana Vlad, care a făcut totul pentru buna reușită a tombolei, și de toți câți au ostenit pentru ca Serata să reușească bine.

AVIZ! Fac cunoscut, că mi-au transportat, întreg materialul de Cheres tea de cca 50 vagoane dela ferăstrăul din Șibot în depozitul de scânduri și lemne din Orăștie și de aici fac vânzările tot cu același preț redus.

Vând în detalii și cu vagoanele și lizez la ori care gară următoarele:

SCÂNDURI DE BRAD USCATE și tăietură nouă, lațuri, rigle, mărgini, lemne cioplite de edificat cioplitură nouă.

TIGLA mare horjită cu patru ori cu un cioc, de cea mai bună calitate, dispunând cca cu 50 vagoane. La cumpărări mai mari o vând subț prețul de zi a fabricelor.

PETRII DE MOARA cele mai renumite pentru mori de foc, benzin etc. sistem francez din bucăți alcătuite le dăm pe garanță precum și pentru mori de apă dintr'o bucată. — Dispun azi de 60 bucăți din toate dimensiunile.

VIN BUN din via proprie din Covășinț, podgoria Aradului, cca 1000 ferii (100 hectol.) din anul 1922, precum și rachiul de drojde, trevere prefrișpi, care vin e depus în pivnițele mele din Orăștie, piața Regina Maria nr. 24, precum și alte 1000 ferii (100 hectol.) vin din 1923, care să află în pivnițele viei din Covășinț.

UN TREER de ales grâu. — Ori-că informații dă proprietarul.

TEODOR VULPE, Orăștie (jud. Hunedoara) 30 Depozit. Telefon: 29 locuință.

Casă cu crăsmă și prăvălie de vânzare.

Subscribul vând din mână liberă casele mele din Balșa (poșta Geosgia-de-Jos, Jud. Hunedoara), comună mare cu 300 case. — La casă e crăsmă și prăvălie (bolă), cu edificiile laterale, cu grădină, și 7 jugăre de pământ lucrător. Vând și toate cele ce se în de crăsmă, ca buși, butoaie și altele. Casa e chiar în fața locului de târg. Comună cu învățare mare.

Bruckenstein Simon

Balșa, p. Geosgul-de-jos
(1011) 2-3 j. Hunedoarei.

Se află de vânzare

o mașină de treierat sistemul Hoffer și Schrantz 1000 mm, purtată cu aburi 4 H. P. în stare bună de funcțiune, la:

Iuliu Neagu,
mecanic proprietar
în Simeria Nr. 235

Casă de vânzare

în Orăștie, Str. Bisericii nouă Nr. 9, stând din 3 camere, poartă vită pentru crăsmă, cugiărie, coridor, bucătărie și grădină mare. — Informațiuni: Orăștie, Str. Coșbuc (Morii) Nr. 9. (1004) 3-3

Nr. 1014 - 1923. (1017) 2-2

Publicație de licitație.

Primăria comunei Berlu dă în arândă dreptul de acunat vamă la moara comunală cu două petri pe timp de trei ani, adică dala 1 Ianuarie 1924 până la 31 Decembrie 1926, prin licitație publică orală și cu oferte închise, care se va încheia în ziua de 15 Decembrie 1923, ora 10 a. m. la oficiul notarial Berlu.

Doritorii de a licita au a depune 10% valiu sau în bani gata sau în hârii de valoare acceptabile.

Oferte închise se primesc înainte de începerea licitației orale.

Prețul de strigare 15.000 Lei.

Condițiile detaliate se pot vedea la oficiul notariatului în orele oficiale.

Nicolae Gridan, notar.
Ioan Lup, primar.

Strămutare de atelier.

Subscribul aduc la cunoștința onor. public din Orăștie și jur, căci cu 15 Novembre, MI-AM STRĂMUTAT, atât locuința, cât și atelierul, din Str. Morii, în Strada Fabricii Nr. 31, — deci rog și pe mai departe tot sprijinul onor. mei mușterii. Cu stimă:

2-3 (1018) **Vasile Budoiu,**
dogar (bugnar) Orăștie
Strada Fabricii Nr. 31.

Se caută una locuință cu 2-3 camere eventual și cu grădină. Desușiri la firma:

V. Corvin & Comp. Orăștie.

unde se pot cumpăra mărfuri de Manufatură cele mai bune, cu prețuri reduse pentru sărbători ca:

Oiogiuri, Bumbăcel, Barcheturi, Ciotari, Ștofe de Dame și Dornii, Catifele, Ghete de tot felul, Cămăși, Ciorapi, Cravate, Pălării, Șepci, Ploiere, Măntale de gumă. Căptușeli și ori-ce articolu din bransa Manufaturii. — Tot aici se fac haine după comandă! (1021) 1-5

Cearcă a te încredința

cât de bună și trainică e țigla de cement ce se face în Fabrica nouă de țigla de cement înființată în vara asta la Orăștie, de Ioan Herța în ulița Prundului 23 (față de târgul de vite). Tot acolo găsiți olane și vâlze de cement neîntrecut de bune și trainice! (914) 3-

Altoi de viță altoită americană

splendid dezvoltată și sănătoasă, cu rădăcini, soiurile cele mai potrivite și producătoare. Fiind viță pentru tinuturile muntoase, deprinsă cu clima deluroasă ardelenescă, e cel mai bun izvor pentru proprietarii de vii. Să se adreseze cu încredere deplină, căci școala mea e foarte bine îngrijită, neatinsă de Pernospara. Se capătă soiuri de struguri alese, de vin și de masă, altoi de un an și de doi ani. Mărimea altoilor dela 40 cm.—1.20 metru. Tot odată să află de vânzare și americană pentru altoit, coaptă bine și sănătoasă. La cerere, catalog gratis!

NICOLAE SIBIȘAN

(1020) Pianul-de jos p. Sebeșul-Săseșc (j. Sibiu). 1-3

„ALBINA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI DE ECŢNTMII CENTRALA SIBIIU
FONDATA LA ANUL 1872.

Sucursale: BRAȘOV, BUCUREȘTI, CLUJ, LUGOJ, MEDIAS, TARGUL-MURĂȘ, TIMIȘOARA, SÂN-MĂRTIN.

Capital deplin vărsat Lei 25,000,000. Fonduri de rezervă Lei 10,000,000. Depuneri spre fructificare Lei 256,000,000. Lucrează cu toate centrele din țară. În America direct cu cele mai mari bănci.

Secție specială pentru America.

Jerțește anual sute de mil de Lei pentru scopuri de binefacere și culturale.

Primește: Depuneri spre fructificare

de plată la vedere, 5% dobândă, fără considerare la sumă.

Pentru Depuneri cu termen fix (mai lung) plătește 5 1/2%—7%, după mărimea sumelor și durata termenelor de plată. — Darea o plătește Institutul din al său. (969) 5-10

ALTOI DE VIȚE AMERICANĂ

splendid dezvoltate, cu rădăcini, soiurile cele mai distinse, atât pentru struguri de masă (admirabil articolu de vânzare), cât și soiuri de vin: rizling, mușcatel, etc., se găsesc de vânzare în pepiniera de vițe de vițe nobilă dela DOMENIUL ROMÂNESC din Bobalna

(lângă ORĂȘTIE), proprietatea dlui Dr. AUREL VLAD.

Pentru primăvară are la îndemână jumătate milion altoi, soiuri alese.

Deși peronospora a potopit și în anul de față pe alocurea școlii întregi de altoi, la Bobalna, fiind foarte bine îngrijite, nu le-a făcut nici o stricăciune. Altoiile sunt foarte frumoase și pline de viață.

La cerere, se trimite Catalogul cu prețuri și îndrumări practice!

Adresați-Vă cu încredere deplină la:

„Domeniul din Bobalna” al dlui Dr. A. Vlad,
Bobalna, p. Orăștie (jud. Hunedoara).

N.B. Pentru vierul din Ardeal e înecosebi cel mai potrivit izvor de cumpărat vițe de vițe, fiind vițele din pepiniera din Bobalna, crescute și deprinse cu clima deluroasă ardelenescă. La șes, fște, le merge cu atât mai bine. (1009) 3-

„Banca Centrală”

pentru industrie și comerț s. a. în Cluj.
Capital: 50.000.000 Lei. — Rezerve 18.000.000 Lei
Depuneri pe libel 125.000.000 Lei în trei ani.

- Banca Centrală, Filiala Alba-Iulia
- Banca Centrală, Filiala Arad
- Banca Centrală, Filiala Bistrița
- Banca Centrală, Filiala Hațeg
- Banca Centrală, Filiala Oradea-Mare
- Banca Centrală, Filiala Sibiu
- Banca Centrală, Filiala Turda

primește și fructifică totdeauna mai favorabil!

DEPUNERILE

pe LIBEL și în CONTCURRENT și plătesc darea cătră stat din al său.

Depunerile la vedere le fructifică cu 5%, netto.

Depunerile pe termen fix de 1 an cu 6%—7% „

Depunerile pe timp mai lung și în sume mai mari, apoi fonduri comunale, bisericesti, școlare, etc., fructifică în condițiuni speciale!

Adresați-Vă la Banca Centrală, Secția Americană, în Cluj și la Filialele sale, cu: Dollari, ecouri, drafturi și cu asigurate americane.

Serviciu prompt și cuânt. Corespondență în toate limbile.

Cumpărați acțiunile dela Banca Centrală din Cluj.

(953) 4-5